

Tíðargrein

Bjarni Djurholm
løgtingsmaður

Nýggjur fiskivinnupolitikkur

Fiskivinnan og virking av fiski er okkara høvuðsvinna, og so at siga einasti vøruútflutningur okkara er fiskur og fiskavørur. Harumframt eru týðandi vinnur sum veita vørur og tænastr til fiskivinnuna.

Generelt er tað avgerandi, at tað eru góðir og stabilir karmar fyri vinnuligum virksemi. Hesir karmar eru ikki nøktandi fyri okkara høvuðsvinnu. Karmarnir eru trongir, truplir og óstabilir, umframt, at vinnan er undir politiskari smálutastýring.

Skulu vit koma týðandi fet fram vinnuliga og skapa samfelagnum størri inntøkur, má fiskivinnupolitikkurin dagførast og skipanir gerast á økinum, sum geva vinnuni góðar og stabilir karmar.

Hetta skal fremjast í samstarvi millum tað almenna og vinnuna, eins og gjørt varð fyri alivinnuna á sinni.

Ásannandi henda veruleika, verður skotin upp hesin dagfærði fiskivinnupolitikkur:

Hugsjón

Hugsjónin fyri føroysku fiskivinnuna er, at hon er búskaparlíga, umhvørvislíga og lívfrøðiliga burðardyg

g og kastar virði av sær í fríari, altjóða kapping.

Málsetningur

Málið er at gera lóggávuna, regluverkið og eftirlitið í samsvari við hugsjónina fyri føroysku fiskivinnuna so, at arbeidsmegi og kapitalur flyta yvir í mest produktivu partarnar av høvuðsvinnuni.

Fiskidagar/kvotur

- Í fiskiskapi eftir botnfiski verða fiskidagar útlutaðir og hóskandi tekniskar ásetingar brúktar, eitt nú stongdar leiðir og meskavíddir, til at tálma veiðitrýstið.

- Kvotur til ávís fiskasløg í veiðu av uppsjóvarfiski (t.d. sild, svartkjafti og makreli), eiga at verða lagaðar soleiðis, at tekniskar reguleringar og fiskileiðir avmarka hjáveiðuna mest møguligt. Landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum skal hava heimild at gera broytingar í teimum færum, har hjáveiðan munandi darvar høvðusveiðuna.

- Leiðir kunnu verða settar av til ávísan reiðskap eftir serligum fiskasløgum – eitt nú til bólk 5 (uttan fyri fiskidaga-skipanina), til fiski-

skap innan fyri 3 fj., til fiskiskap eftir hummara o.s.fr.

- Fiskidagar og kvotur skulu kunna umsetast frítt (bólkur 5 undantikin). Vinnan eigur at skipa seg sjálva uttan politiska smálutastýring, ið vit kenna frá uppskoti um brúksskyldu, tekniskum forðingum sum skipastøddum, forboði fyri framleiðslu umborð o.t.

- Fiskidagar og kvotur verða gagnnýtt eftir lutfalli av samlaðari kvotu og fiskidøgum. Ásetingar fyri bólk- ar og skip skulu byggja á veiðina í ávíst áramál. Samlað kvota og fiskidagar verða ásett fyri eitt ár í senn. Fyri at tryggja figging av skipum, eiga veiðuloyvini at verða knýtt at fiskifarinum eitt langt áramál.

- Greiður ognarrættur skal verða knýttur at veiðuloyvum, fiskidøgum og kvotum. Skipaeigarar/fiskimenn umsita sínar fiskidagar og kvotur (javnber lógina um landsjørð, har festibrævið er einskilt og frítt at umseta). Tað ber við sær spesialiser- ing og savnan av kapitali.

- Ein fiskidaga- ella kvotu- banki førir ikki til slíka optimering, tí virksemið og virðisøkingin verða flutt

uttanlands. Harumframt verður ein fiskidaga- og kvotubanki skjótt bert roknaður og brúktur sum ein inntøkukelda aftrat til alment útreiðsluvirksemi. Ein slík skipan vil niðurlaga føroysku fiskivinnuna.

- Ásetingarnar í §7 í Lóg um vinnuligan fiskiskap verða framvegis at galda framyvir.

Tilvirking

Ongar avmarkingar skulu vera um virking umborð ella á landi.

Landing

Í útgangsstøði verður allur

fiskur landaður í Føroyum, sum er veiddur úr føroyskum fiskidøgum. Landsstýrismaðurin kann fáa heimild til at geva undantak frá hesu reglu, um hon eyðsæð hevur óhepnar avleiðingar.

Góðska

Tað almenna og vinnan samvirka til at optimera góðskuna á feskum fiski landaður í Føroyum. Reglugerð um at flokka landaðan fiski í Føroyum skal tryggja, at fiskurin verður flokkaður í góðskustig. Vanlig góðskukrøv til virkir um mannagongdir við framleiðslu, reinføri, goymslum osfrv. eiga at verða eftirhugd.

Møguligt gjald

Í fyrsta umfari verður strembað eftir at fáa allan stuðul úr vinnuni, og at vinnan rindar fyri almenna eftirlitið við henni. Í øðrum lagi verður mettt, um avgjald á veiðina førir til, at vinnan kastar optimalt av sær. Her verður m.a. hugsað um gjald fyri landing í útlandum, brúkaragjald fyri tænastr veitta beinleiðis til vinnuna, t.d. Havstovuna o.s.frv., sum vit kenna tað frá alivinnuni.

Sjómannafrádrátturin eigur at verða kappingarførur við grannatjóðirnar.

Annað

Fyri at menna høvuðsvinnuna og styrkja okkara kappingarføri, fyri burðardygð, lønsemi í veiði og búskapi, og fyri at røkka hægstu vørugóðsku á sjógví og landi, verður størri dentur lagdur á úrslitsgrundaða gransking á Havstovuni, Granskingarsetrinum, Fiskivinnuskúlanum og á skipum og virkjum.

Fyri at røkka bestu úrslitunum, so eigur landið í samstarvi við vinnuna árliga at seta upphæddir av til endamálið.

www.djurholm.fo

Valgreinar

Løgtingsvalið 2011

Petrisa (Disa) Christiansen

Hugleiðingar í sambandi við eldradagin

Miðalaldurin í Føroyum er hækkan, tað er ikki so sjáldsamt longur at fylla 95 og 100 við. Hetta er ein natúrlig avleiðing av okkara góðu korum, nógv og góð ráðgeving um kost og rørslu og somuleiðis læknávisind og framkomin heilivágur.

Alt til hópar leingir um tíðina, vit eru væl fyri og styttrir um tíðina, »tá ið teir vondu dagarnir koma.«

Ikki tykir mær, at vit skulu biðja um umbering fyri, at so nógv blíva so gomul. Hvør dagur er ein gáva.

Vit, sum í dag eru vorðin eldri høvdu okkara lívsbyrjan áðrenn oljufyring og elektrisitet var í hvørjum húsi, áðrenn vaskimaskinur, uppvaski- maskinur og dustsúgvarar. Áðrenn sláimaskinur og snellir og ikki at forgloyma pensilinið og plastikkið.

Ja, sigast má at hetta ættarlið hevur givið sítt ikast til at bera samfelagið fram á leið. Havast má eisini í huga, at okkara arbeidslív byrjaði so tíðliga, longu í barnaárum. Øll máttu hjálpa til.

Stundum fær man tað

fatan í miðlunum, at meginparturin av fólki, ið farin eru um tey 67, eru ein samfelagsbyrða. Neiligar orðingar sum eldrabyrða og eldrabylgja verða nevndar. Men sannleikin er, at tann størsti parturin av hesum aldursbólki eru frísk og virkin fólk, ið eisini skapa virðir.

Trivalig hevði tann rúgvan verið, um alt handverk, ið hesin aldursbólkur virkar, var savnað á einum stað.

Troyggjur, hosur, turriklæðir, horn og beinarbeiði, seyðir, gæs, eplir og annað

grønmeti, bert fyri at nevna nakað av tí.

Gott er at eiga eina ommu ella abba, at heita heita á, tá barnsins fyrsti sjúkradagur er farin, ella tá man skal á vaktir, og eingin ansingastovnur er opin.

Eitt annað tilfeingi, ið vit liggja inni við, er, at vi hava hitt fólk á máli, ið livdu sítt fríska lív í 1870-80 og uppeftir. Sjálvi hava vit livað undir skiftandi korum og fleiri kreppum, og lært av tí. Aftaná langt og hjá teimum flestu eisini

strævið arbeidslív, havi eg bæði ynskir og vónir um, at landsins mynduleikar unna okkum sømulig kor.

Tá alt kemur til alt kunnu vit siga sum Ingrid Bergmann:

»Aldur er sum at koma á hægstu tindar. Vit eru gott nokk nakað pøst av túrinum, men vit hava eitt betri útsýni.«